

REKENKAMER ZEIST

Secretariaat: Het Rond 1 Zeist
Gemeente Zeist: Postbus 513 3700 AM Zeist
Telefoon 14 030 ▪ rekenkamer@zeist.nl ▪ www.zeist.nl/rekenkamer

Datum	22 januari 2026
Behandeld door	Hans Verhorst, secretaris
Onderwerp	Rapportage over rekenkameronderzoek naar ondermijning in Zeist
Bijlage(n)	* Weerbaar of kwetsbaar – Rekenkameronderzoek naar de aanpak van ondermijning in Zeist (Pro Facto, november 2025) * Bestuurlijke reactie van het college

Geachte leden van de raad,

Met genoegen bieden wij u hierbij de eindrapportage aan over het rekenkameronderzoek naar de aanpak van ondermijning in Zeist. Wij hebben u in mei 2025 over dit onderzoek geïnformeerd via [PR25.087](#). Het onderzoek is naar tevredenheid van de rekenkamer uitgevoerd door en met Pro Facto en namens de rekenkamer begeleid door Daniëlle Fictorie, Hein Albeda en Hans Verhorst. Het onderzoek is uitgevoerd tussen mei en oktober van het vorig jaar. De rapportage heeft in november de procedure voor ambtelijk hoor en wederhoor doorlopen en is in december aan het college voorgelegd. Het college heeft een bestuurlijke reactie opgesteld, die als bijlage is toegevoegd.

Wat hebben we onderzocht en hoe is dit gedaan?

De centrale vraag van het onderzoek luidde: *wat kan op basis van inzicht in (de aanpak van) ondermijnende praktijken in Zeist worden geconcludeerd over het Zeister ondermijningsbeleid en de uitvoering daarvan en op welke wijze geeft de gemeenteraad mede vorm aan dit beleid?* Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn deelvragen geformuleerd die betrekking hadden op 1) de aard en omvang van ondermijning, 2) het beleid van gemeente en partners, 3) de uitvoering, inzet van beschikbare instrumenten, 4) samenwerking binnen en buiten de organisatie, 5) weerbaarheid van ambtenaren en raadsleden en 6) de rol van de raad in het proces.

Voor het onderzoek zijn beschikbare data en documenten geanalyseerd. Vervolgens zijn gesprekken gevoerd met betrokken ambtenaren in de gemeentelijke organisatie en betrokkenen in partnerorganisaties. Aanvullend zijn enkele groepsgesprekken gevoerd met ambtenaren en raadsleden. Omdat feitelijke data over ondermijning beperkt beschikbaar is, is de analyse vooral gestoeld op ervaringen, observaties en visies van geïnterviewden. Alle bevindingen zijn door meerdere mensen geuit of anderszins bevestigd.

Belangrijkste conclusies

De onderzoekers constateren dat de gemeente Zeist te weinig capaciteit beschikbaar heeft voor de aanpak van ondermijning. Hierdoor worden actiepunten soms niet uitgevoerd, kunnen controles niet frequent plaatsvinden, kan te weinig met signalen van ondermijning worden gedaan en komt het vergroten van het bewustzijn ten aanzien van signalen in de knel. Dit maakt de aanpak van ondermijning kwetsbaar en de organisatie onvoldoende weerbaar.

Een tweede hoofdconclusie is dat de gemeenteraad niet eenduidig is over zijn rol bij de aanpak van ondermijning en wat dit betekent voor de informatiepositie van de raad. Hierdoor kan de raad maar in beperkte mate zijn controlerende taak invullen.

REKENKAMER ZEIST

Daarnaast concludeert de rekenkamer (meer in detail wordt dit toegelicht in het rapport):

1. De gemeente heeft te weinig zicht op de aard en omvang van ondermijning.
2. De focus in het veiligheidsbeleid is breed en ligt nog weinig op ondermijning.
3. De beschikbare bestuurlijke instrumenten om ondermijning aan te pakken worden beperkt ingezet.
4. De samenwerking met ketenpartners is goed, maar kan worden versterkt, met de gemeente in de regierol.
5. Er is meer aandacht gekomen voor weerbaarheid tegen ondermijning, maar de weerbaarheid binnen de gemeentelijke organisatie kan verder worden vergroot.
6. Bij de aanpak van zorgfraude zijn grote stappen gezet, door het aanstellen van twee toezichthouders rechtmatigheid en Wmo en door het actief doorpakken in concrete casuïstiek.
7. Positief is ook dat begin 2025 een Bibob-coördinator is aangesteld. Daarmee wordt binnen de organisatie het belang van de toetsing beter onder de aandacht gebracht.

Aanbevelingen

Gelet op deze conclusies is de belangrijkste aanbeveling aan het college om de beschikbare capaciteit tegen ondermijning te vergroten. Extra capaciteit draagt bij aan een beter zicht op ondermijning en zorgt voor het verbeteren en versterken van de ondermijningsaanpak. Een tweede aanbeveling aan het college is om te werken aan verdere vergroting van de weerbaarheid en het bewustzijn binnen de organisatie.

Aan de raad bevelen wij aan om als raad te bepalen welke rol je wil spelen bij de aanpak van ondermijning en welke informatiebehoefte daarbij past. De start van een nieuwe raad is daarvoor een goede gelegenheid.

De aanpak van ondermijning kan de gemeente niet alleen. De lokale samenleving is hier ook voor nodig. Daarom bevelen wij tot slot aan het college aan om de meldingsbereidheid onder inwoners en ondernemers te versterken. De in Zeist-West gehanteerde buurtaanpak is een goed voorbeeld van hoe dit gedaan kan worden.

Reflectie op de bestuurlijke reactie

Uit de bestuurlijke reactie blijkt dat het college veel belang hecht aan het zoeken naar verbinding, relaties en contacten. Deze aanpak onderschrijven wij en zou goed kunnen werken. De uitdaging is echter om de signalen (binnen en buiten de organisatie) op te pikken én daar dan ook naar te handelen. Uit ons onderzoek komt naar voren dat hier op dit moment onvoldoende capaciteit beschikbaar voor is. Het college is van mening dat capaciteitsuitbreiding niet aan de orde is en neemt de aanbeveling op dit punt niet over. Wij denken dat dit schuurt met de activiteiten die noodzakelijk zijn. De rekenkamer constateert dat het college de overige aanbevelingen omarmt en met concrete invulling komt.

Tot slot

In het hierbij gaande rapport van Pro Facto vindt u alle bevindingen van het onderzoek en de conclusies en aanbevelingen. Ook de bestuurlijke reactie is bijgevoegd.

De rekenkamer dankt het college, de directie en ambtenaren van de gemeente Zeist voor de prettige samenwerking en medewerking. Graag gaan we op 5 februari in een Ronde Tafel in gesprek over het onderzoek.

Voor vragen naar aanleiding van het onderzoek kunt u ook contact met ons opnemen via rekenkamer@zeist.nl.

Met vriendelijke groet,

Hein Albeda
Rekenkamer Zeist